

PUNYASHLOK AHILYADEVI HOLKAR SOLAPUR UNIVERSITY, SOLAPUR

Name of the Faculty : Humanities

Syllabus : M.A. Part-I Marathi

With effect from : August-2023

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ, सोलापूर
राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण- २०२० नुसार पदव्युत्तर पदवी (एम. ए.) मराठी अभ्यासक्रम
शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४, २०२४-२५, २०२५-२६
सत्र पहिले (w.e.f. Aug. 2023)

Paper No.	Code	Title of Paper	Semester Exam			L	P	Total Credits
			Theory	IA	Total			
Major (Mandatory)								
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. १		साहित्यविचार	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. २		मराठी भाषा : संवाद व उपयोजन – भाग १	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. ३		आधुनिक मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास (स. १८००- १९२०)	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक.४		ग्रंथप्रकाशन व्यवहार: भाग १	40	10	50	30	0	2
(Major Electives) (Any One)								
अभ्यासपत्रिका क्रमांक.५.१		एका लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन): संत चोखामेळा	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक.५.२		लोकसाहित्य	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक.५.३		प्रबोधनपर वाङ्.मय	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक.५.४		विज्ञान साहित्य	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक.५.५		बाल साहित्य	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक.५.६		भाषांतरमीमांसा	80	20	100	60	0	4
टीप:१. अभ्यासपत्रिका क्र. ५.१ व ५.२ संलग्नित महाविद्यालयासाठी आहेत. २.अभ्यासपत्रिका क्र. ५.१ ते ५.६ विद्यापीठ संकुलासाठी आहेत.								
Research Methodology (Mandatory)								
अभ्यासपत्रिका क्र. RM. १		भाषा व साहित्य संशोधनाचे पद्धतिशास्त्र	80	20	100	60	0	4
					550	330		22

सत्र: दुसरे

Paper No.	Code	Title of Paper	Semester Exam			L	P	Total Credits
			Theory	IA	Total			
Major (Mandatory)								
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. ६		साहित्य समीक्षा	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. ७		मराठी भाषा : संवाद व उपयोजन - भाग २	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. ८		आधुनिक मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास (स. १९२०-१९६०)	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. ९		ग्रंथप्रकाशन व्यवहार: भाग २	40	10	50	30		2
Major Electives (Any One)								
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. १०.१		एका लेखकाचा अभ्यास (आधुनिक : अण्णा भाऊ साठे)	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. १०.२		मराठी लोकसाहित्य	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. १०.३		मराठी प्रबोधनपर वाङ्.मय	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. १०.४		सृजनशील साहित्य	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. १०.५		भाषिक आविष्काराची रूपे	80	20	100	60	0	4
अभ्यासपत्रिका क्रमांक. १०.६		तौलनिक साहित्याभ्यास	80	20	100	60	0	4
टीप: १. अभ्यासपत्रिका क्र. १०.१ व १०. २ संलग्नित महाविद्यालयासाठी आहेत. २. अभ्यासपत्रिका क्र. १०.१ ते १०.६ विद्यापीठ संकुलासाठी आहेत.								
Field Project								
FP		ग्रंथ परीक्षणाचे स्वरूप शोधनिबंध लेखन, क्षेत्रीय संशोधन, स्थानिक लोकसाहित्य संशोधन, बोलीभाषा, स्थानिक सहित्य इतिहास, प्रबंधिका लेखनाचे नमुनापर स्वरूप (पैकी एक)			100	60	0	4
					550	330	0	22

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण- २०२० (एम. ए.) मराठी

पदव्युत्तर पदवी निष्पत्ती

(Program Outcome)

- स्वातंत्र्य, समता, बंधुता या मूल्यांची रूजवण व्हायला मदत होते.
- वाङ्.मयीन, सांस्कृतिक आणि साहित्यिक समज विकसित होते.
- भाषा व साहित्य यांच्यातील सहसंबंधाच्या आकलनामुळे प्रगल्भ वाचक तयार होतो.
- पदव्युत्तर अध्ययनातून लेखक, समीक्षक तयार होण्याची प्रक्रिया प्रभावी बनते.
- भाषेच्या माध्यमाची जाण विकसित होण्याने संभाषण कौशल्यात वाढ होते.
- साहित्यगत प्रबोधनाच्या अभ्यासामुळे लेखकाची जबाबदारी आणि बंधिलकी लक्षात येते.
- कौशल्ययुक्त पाठ्यक्रमामुळे विविध प्रसार माध्यमांत नोकरीच्या संधी निर्माण होतात.
- ग्रंथ व्यवसायाची कौशल्ये विकसित होण्याने व्यावसायिक संधीत वाढ होते.
- बातमीदार, निवेदक, स्तंभलेखक, अनुवादक तयार व्हायला मदत होते.
- आंतरभारतीय अभ्यासाची जाण विकसित होण्याने भाषांतराचे मोठे उद्योगक्षेत्र उपलब्ध होते.
- जाहिरात, मुद्रणकला, वक्तृत्वकला यांच्या माध्यमातून रोजगार निर्मिती होते.
- भाषावैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित होण्याने भाषा संवर्धनाची गती वाढते.
- विशिष्ट साहित्यप्रकारांचे आणि त्यांच्या उपयोजनाचे महत्त्व लक्षात यायला मदत होते.
- नाटक, चित्रपटाच्या क्षेत्रात पटकथा, संवाद, अभिनय आदी क्षेत्रात रोजगार मिळू शकतो.
- संशोधनाच्या दिशा विकसित होण्यामुळे वर्तमानाला दिशा देणारे संशोधन निर्माण होऊ शकते.
- स्पर्धा परीक्षेच्या क्षेत्रात नोकरीच्या संधी उपलब्ध होतात.
- भाषेच्या विविध क्षेत्रात रोजगार मिळू शकतो.

सत्र पहिले
एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र. १ :
साहित्यविचार

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	साहित्य, निर्मितीप्रक्रिया, वाद, अभिरुची यांची माहिती होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	साहित्याच्या निर्मितीप्रक्रियेचे आकलन होणे.
CO 3	Apply / Application	साहित्यकृती अभ्यासताना साहित्यविचाराचे उपयोजन करणे.
CO 4	Analyze/Analysis	ललित, ललितेतर साहित्याचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	वाङ्मयीन वादाचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	साहित्यकृतीचे सर्वंकष समीक्षण करणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	साहित्य, निर्मितीप्रक्रिया, वाद, अभिरुची यांची माहिती होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	साहित्याच्या निर्मितीप्रक्रियेचे आकलन होईल.
CO 3	Apply / Application	साहित्यकृती अभ्यासताना साहित्यविचाराचे उपयोजन करतील.
CO 4	Analyze/Analysis	ललित, ललितेतर साहित्याचे विश्लेषण करू शकतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	वाङ्मयीन वादाचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	साहित्यकृतीचे सर्वंकष समीक्षण करता येईल.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	साहित्य: स्वरूप व व्याप्ती १. साहित्य : व्याख्या, संकल्पना स्वरूप २. ललित साहित्य व ललितेतर साहित्य ३. साहित्याचे घटक ४. ललित साहित्याची भाषा	१५	१
विभाग २. Module 2	साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया १. लेखकाची भूमिका २. कल्पित व वास्तव ३. लेखन प्रक्रिया ४. प्रकाशन व्यवहार	१५	१
विभाग ३. Module 3	वाङ्मयीन वाद १. सौंदर्यवाद २. वास्तववाद ३. मार्क्सवाद ४. देशीवाद	१५	१
विभाग ४. Module 4	वाङ्मयीन अभिरुची १. अभिरुची म्हणजे काय? २. अभिरुचीचे घटक	१५	१

	३. कलाकृती व वाचक अभिरूची		
	४. लेखक व वाचक अभिरूची: सहसंबंध		

संदर्भ :

१. साहित्य आणि समीक्षा: – वा. ल. कुलकर्णी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
२. साहित्यविचार:– अ. वा. कुलकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
३. साहित्यविचार:– दत्तात्रय पुंडे आणि स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
४. वाङ्मयीन वाद: – संपा. सीताराम रायकर, पंडित टापरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
५. साहित्यातील संप्रदाय:– रा. शं. वाळिंबे, मौज प्रकाशन, मुंबई
६. साहित्य सिद्धांत: – अनु. मिलिंद मालशे, मौज प्रकाशन, मुंबई
७. साहित्याचे तत्त्वज्ञान:– वि. ना. ढवळे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
८. पासोडी:- नीतीन रिंढे, पपायरस प्रकाशन, मुंबई
९. भाषा व साहित्यसंशोधन :- संपा. वसंत जोशी, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
१०. साहित्यकारण :- पृथ्वीराज तौर, इसाप प्रकाशन, नागपूर

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र. : २
मराठी भाषा: संवाद व उपयोजन- भाग: १

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	भाषिक संवादाचे महत्त्व, सिद्धांत लक्षात आणून देणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	वक्तृत्वाचे तंत्र व कौशल्ये यांचे आकलन होणे.
CO 3	Apply / Application	वृत्तपत्रासाठी बातमी लेखन करता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	वृत्तपत्रीय लेखांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	संवाद माध्यमे, घटक यांचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	जाहिरात निर्मिती करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	भाषिक संवादाचे महत्त्व, सिद्धांत स्मरणात राहतील.
CO 2	Understand/ Comprehension	वक्तृत्वाचे तंत्र व कौशल्ये यांचे आकलन होईल.
CO 3	Apply / Application	वृत्तपत्रासाठी बातमी लेखन करेल.
CO 4	Analyze/Analysis	वृत्तपत्रीय लेखांचे विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	संवाद माध्यमे, घटक यांचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	जाहिरात निर्मिती करू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	भाषिक संवादाची मूलतत्त्वे १. संवाद: स्वरूप व कार्य २. संवादाची माध्यमे ३. संवादाचे सिद्धांत व घटक ४. भाषिक संवाद: श्रवण, भाषण, वाचन, लेखन	१५	१
विभाग २. Module 2	वक्तृत्व : तंत्र व कौशल्ये १. वक्तृत्व: स्वरूप व कार्य २. वक्तृत्वाची पूर्वतयारी व उपयोजन ३. वक्तृत्वाचे प्रसंग आणि प्रकार ४. प्रभावी वक्तृत्वाची वैशिष्ट्ये	१५	१
विभाग ३. Module 3	वृत्तपत्रीय संवाद १. वृत्तपत्र: स्वरूप, महत्त्व व कार्य २. बातमी लेखन व वृत्तांत लेखन ३. अग्रलेख, पुरवणीतील लेखन ४. वाचकांचा पत्रव्यवहार	१५	१
विभाग ४. Module 4	जाहिरात संहिता लेखन १. जाहिरात: संकल्पना व स्वरूप	१५	१

२. वृत्तपत्रे		
३. आकाशवाणी		
४. दूरचित्रवाणी		

संदर्भ :

१. संवादशास्त्र: – श्रीपाद जोशी, संगम प्रकाशन, नागपूर
२. शासकीय यंत्रणा: – कृ. ना. वळसंगकर
३. शासकीय लेखन व लेखन साहित्य:– शासकीय मुद्रणालय, मुंबई, १९६६
४. शासन व्यवहारात मराठी: – भाषा संचलनालय, मुंबई
५. वक्तृत्व शास्त्र भाग १ व २: – के. सी. ठाकरे
६. वक्तृत्व शास्त्र: - न. वि. गाडगीळ
७. वृत्तविद्या:– स. ह. देशपांडे
८. वृत्तपत्रे व संवादाचे स्वरूप: - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
९. व्यावहारिक मराठी:– संपा. डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
१०. उपयोजित मराठी:– डॉ. संजय लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
११. वक्तृत्व आणि संभाषण कौशल्य:– डॉ. श्रुतीश्री वडगबाळकर, अक्षय प्रकाशन
१२. संवादाची मूलतत्त्वे- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१३. संवादाची मुलभूत तंत्रे व कौशल्ये - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र. ३ :
आधुनिक मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास (इ. स. १८०० ते १९२०)

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	साहित्य, साहित्यिक यांचे कालखंडानुसार ज्ञान होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	आधुनिक मराठी वाङ्.मयाच्या इतिहासाची परंपरा समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	विशिष्ट कालखंडातील साहित्यकृतींच्या प्रभावाची कारणे शोधता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	वाङ्.मयेतिहासातील साहित्यप्रकारानुसार साहित्यकृतींचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	इ. स. १८०० ते १९२० कालखंडातील साहित्याचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	साहित्यकृतींच्या प्रभावाबाबत नवा दृष्टिकोन विकसित होणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	साहित्य, साहित्यिक यांचे कालखंडानुसार ज्ञान होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	आधुनिक मराठी वाङ्.मयाच्या इतिहासाची परंपरा आकलन होईल.
CO 3	Apply / Application	विशिष्ट कालखंडातील साहित्यकृतींच्या प्रभावाची कारणे शोधतील.
CO 4	Analyze/Analysis	वाङ्.मयेतिहासातील साहित्यप्रकारानुसार साहित्यकृतींचे विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	इ. स. १८०० ते १९२० कालखंडातील साहित्याचे मूल्यमापन करू शकतील.
CO 6	Create/Synthesis	साहित्यकृतींच्या प्रभावाबाबत नवा दृष्टिकोन मांडू शकतील.

अभ्यासक्रम:

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	इ. स. १८०० ते १९२० या कालखंडातील साहित्य: १.स्थित्यंतराची पार्श्वभूमी २.साहित्यनिर्मिती प्रेरणा ३.स्वरूप ४.वैशिष्ट्ये	१५	१
विभाग २. Module 2	इ. स. १८०० ते १९२० या कालखंडातील मराठी साहित्याचा इतिहास १.कविता २.कथा ३.कादंबरी	१५	१

	या वाङ्मय प्रकारातील ठळक प्रवृत्ती, विचारसरणी, चळवळी, ग्रंथकार व साहित्यकृती या अनुषंगाने वाङ्.मय इतिहास अभ्यासणे		
विभाग ३. Module 3	इ. स. १८०० ते १९२० या कालखंडातील मराठी साहित्याचा इतिहास १.नाटक २.चरित्र-आत्मचरित्र ३.ललित गद्य या वाङ्.मय प्रकारातील ठळक प्रवृत्ती, विचारसरणी, चळवळी,ग्रंथकार व साहित्यकृतीया अनुषंगाने वाङ्.मय इतिहास अभ्यासणे	१५	१
विभाग ४. Module 4	इ. स. १८०० ते १९२० या कालखंडातील मराठी साहित्याचा इतिहास १. नियतकालिक २. वैचारिक लेखन ३.प्रवासवर्णन या वाङ्मय प्रकारातील ठळक प्रवृत्ती, विचारसरणी, चळवळी,ग्रंथकार व साहित्यकृती या अनुषंगाने वाङ्.मय इतिहास अभ्यासणे	१५	१

संदर्भ:

१. आधुनिक मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास भाग- १-अ. ना. देशपांडेमहाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
२. आधुनिक मराठी वाङ्.मयाचा इतिहासभाग- २-अ. ना. देशपांडे महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
३. मराठी वाङ्.मयाचा विवेचक इतिहास -प्र. न. जोशी,स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
४. मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास खंड - ४ रा. श्री. जोग, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
५. मराठी वाङ्.मयाचा इतिहास खंड - ५ रा. श्री. जोग, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
६. धार आणि काठ - नरहर कुरुंदकर, पॉप्युलर प्रकाशन,मुंबई
७. मराठी कादंबरीचे पहिले शतक: - कुसुमावती देशपांडे,मौज प्रकाशन,मुंबई
८. मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप - संपा. गो. मा. पवार, हातकलंगणेकर,पॉप्युलर प्रकाशन,मुंबई
९. अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, प्र. न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
१०. आधुनिक मराठी कवयित्रींची कविता, रा. ग. जाधव, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
- ११.मराठी कादंबरी स्वातंत्र्योत्तर समाजशास्त्रीय समालोचन, रवींद्र ठाकूर, , दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
- १२.वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना, पुंडे द . दि., कुलकर्णी- गो. म., उत्कर्ष प्रकाशन पुणे
- १३.मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती, वसंत आबाजी डहाके, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
- १४.मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, गो. म. कुलकर्णी, मेहता प्रकाशन, पुणे
- १५.साहित्यमूल्ये आणि अभिरुची, गो. मा. पवार, साकेत प्रकाश, औरंगाबाद
- १६.साहित्य, समाज आणि संस्कृती, दिगंबर पाध्ये, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
- १७.विविधज्ञानविस्तार, वा. ल. कुलकर्णी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
- १८.अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, प्र.न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
- १९.आधुनिक मराठी साहित्य आणि सामाजिकता, मृणालिनी शाह, विद्यागौरी टिळक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- २०.आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास इ.स. १८०० ते १९२०, सुरेश पैठणकर, चिन्मय प्रकाशन, पुणे
- २१.आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, रा. ना. पाटोळे, मंगेश प्रकाशन, नागपूर
- २२.आधुनिक मराठी कविता : एक विश्लेषण, प्रकाश देशपांडे केजकर, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका(Major Mandatory) क्र. ४:
ग्रंथप्रकाशन व्यवहार- भाग: १

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	ग्रंथनिर्मिती व्यवहाराच्या स्वरूपाचे ज्ञान होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	ग्रंथ छापण्याअगोदरची प्रक्रिया समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	हस्तलिखिताचे टंकलेखन, मुखपृष्ठ करणे/करून घेता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	हस्तलिखिताचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मुद्रण प्रक्रीयेचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	ग्रंथ संपादन करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	ग्रंथनिर्मिती व्यवहाराच्या स्वरूपाचे ज्ञान होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	ग्रंथ छापण्याअगोदरची प्रक्रिया समजून घेतील.
CO 3	Apply / Application	हस्तलिखिताचे टंकलेखन, मुखपृष्ठ करणे/करून घेऊ शकतील.
CO 4	Analyze/Analysis	हस्तलिखिताचे विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मुद्रण प्रक्रीयेचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	ग्रंथ संपादन करू शकतील.

अभ्यासक्रम:

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	ग्रंथनिर्मिती व्यवहाराचे स्वरूप १. प्रकाशन व्यवहार, घटक, स्वरूप व कार्ये ब) मुद्रणप्रत, मुद्रित शोधन, मुद्रक, वितरक क) स्वामित्व हक्क, लेखक करार ड) ग्रंथ नोंदणी, आवृत्ती, पुनर्मुद्रण	१५	१
विभाग २. Module 2	ग्रंथ मुद्रणपूर्व प्रक्रिया अ) हस्तलिखित ब) टंकलेखन क) मुखपृष्ठ व सजावट ड) मुद्रण प्रक्रिया	१५	१

संदर्भ:

१. ग्रंथ व्यवहार- दशा आणि दिशा (लेख) अनिल कुलकर्णी, साहित्य चपराक, २०१७.
२. प्रकाशन व्यवसाय परिचय - शरद गोगटे
३. मराठी ग्रंथ प्रकाशनाची २०० वर्षे - शरद गोगटे
४. मराठी प्रकाशनाचे स्वरूप, प्रेरणा व परंपरा - अ. ह. लिमये
५. दुसरे लेखक-प्रकाशक संमेलन, चिपळूण-२०१९, अनिल मेहतांचेअध्यक्षीय भाषण, मेहता प. हाऊस, पुणे
६. पॉप्युलर रीति पुस्तक- रामदास भटकळ, मौज प्रकाशन, मुंबई

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका(Major Electives) क्र. ५.१ :
एका लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन) संत चोखामेळा

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	मध्ययुगीनसामाजिकवसांस्कृतिकपार्श्वभूमी माहितीहोणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	संत चोखामेळा यांच्या वाङ्मयीन कर्तृत्वाचे आकलन करणे.
CO 3	Apply / Application	एकालेखकाच्याअभ्यासाच्या पध्दतीचे उपयोजन करतायेणे.
CO 4	Analyze/Analysis	संतचोखामेळायांच्याअभंगांचे सामाजिक विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	संत चोखामेळा यांच्या अभंगांचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	संतचोखामेळायांच्याअभंगांचे समीक्षण करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	मध्ययुगीनसामाजिकवसांस्कृतिकपार्श्वभूमी माहितीहोईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	संत चोखामेळा यांच्या वाङ्मयीन कर्तृत्वाचे आकलन होईल.
CO 3	Apply / Application	एकालेखकाच्याअभ्यासाच्या पध्दतीचे उपयोजन करतील.
CO 4	Analyze/Analysis	संतचोखामेळायांच्याअभंगांचे सामाजिक विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	संत चोखामेळा यांच्या अभंगांचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	संतचोखामेळायांच्याअभंगांचे समीक्षण करू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग१. Module 1	मध्ययुगीन कालखंडाची पार्श्वभूमी १.ऐतिहासिक २. सामाजिक ३. वाङ्मयीन ४. एका लेखकाची अभ्यासपध्दती	१५	१
विभाग २. Module 2	संतचोखामेळा : व्यक्ती आणि वाङ्मय १. जीवन परिचय २. लेखन प्रेरणा ३. संत चोखामेळा आणि परिवार ४. वाङ्मयीन कार्य	१५	१
विभाग३. Module 3	संत चोखामेळा यांचे अभंग १. भक्तीपर अभंग २.सामाजिक विषमतापर अभंग ३.कौटुंबिक अभंग ४.प्रबोधनपर अभंग	१५	१

विभाग ४. Module 4	संत चोखामेळा यांच्या अभंगांचे वाङ्मयीन वेगळेपण १. रचनाबंध २. प्रतिमा- प्रतीके ३. विचारसौंदर्य ४. भाषाशैली	१५	१
----------------------	---	----	---

संदर्भ:

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – ह. श्री. शेणोलीकर
 २. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – ल. रा. नसिराबादकर
 ३. प्राचीन मराठी साहित्य संशोधन – वि.भि.कोलते
 ४. चोखोबांचा विद्रोह – शंकरराव खरात
 ५. श्री संत चोखामेळा चरित्र – बाळकृष्ण लळीत
 ६. श्री. संत चोखामेळा चरित्र व परिवार – डॉ. अप्पासाहेब पुजारी
 ७. संत चोखामेळा विविधदर्शन- ऑलिनॉर झेलिएट
 ८. संत चोखोबाचे अभंग : समीक्षाआणि संहिता – रमेश मोदी
 ९. संत चोखोबा, रिंगण विशेषांक, २०१४
 १०. संतांच्या अभंगरचनेतीलविद्रोह – सुरेश शिंदे, ग्रंथाली प्रकाशन, पुणे
-

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका(Major Electives)क्र. ५.२ :
लोकसाहित्य

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	लोकसाहित्याचे स्वरूप लक्षात घेणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	लोकसाहित्य संकल्पना समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	लोकसाहित्य संकलनकरतायेणे.
CO 4	Analyze/Analysis	लोकसाहित्य, इतर शास्त्रांतील सहसंबंध विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	लोकसाहित्य संकलन, संशोधन पद्धतीचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	संकलित लोकसाहित्याचा अर्थ लावता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	लोकसाहित्याचे स्वरूप लक्षात घेतील.
CO 2	Understand/ Comprehension	लोकसाहित्य संकल्पनासमजतील.
CO 3	Apply / Application	लोकसाहित्य संकलनकरतायेईल.
CO 4	Analyze/Analysis	लोकसाहित्य, इतर शास्त्रांतील सहसंबंध विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	लोकसाहित्य संकलन, संशोधन पद्धतीचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	संकलित लोकसाहित्याचा अर्थ लावू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप १. लोकसाहित्य शब्दार्थ २. लोकसाहित्याच्या व्याख्या ३. लोकसाहित्याचे स्वरूप ४. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती	१५	१
विभाग २. Module 2	लोकसाहित्याची व्याप्ती १. मौखिक आविष्कार २. भौतिक संस्कृती ३. लोकरूढी, विधी व समजूती ४. प्रयोगरूप लोककला	१५	१

विभाग ३. Module 3	लोकसाहित्य आणि इतर शास्त्र सहसंबंध १. लोकसाहित्य आणि मानववंशशास्त्र २. लोकसाहित्य आणि भाषाशास्त्र ३. लोकसाहित्य आणि समाजशास्त्र ४. लोकसाहित्य आणि मानसशास्त्र	१५	१
विभाग ४. Module 4	लोकसाहित्य : संकलन आणि संशोधन १. लोकसाहित्याचे संकलन २. संशोधन पद्धती ३. क्षेत्रीय पद्धत ४. स्तरीय पद्धत	१५	१

संदर्भ :

१. लोकसाहित्याचे स्वरूप – प्रभाकर मांडे
 २. लोकसाहित्यातील अंतःप्रवाह – प्रभाकर मांडे
 ३. लोकसाहित्याची रूपरेखा – दुर्गा भागवत
 ४. लोकसाहित्यमीमांसा भाग एक व दोन – विश्वनाथ शिंदे
 ५. लोकसाहित्य: अभ्यास दिशा – तारा भवाळकर
 ६. लोकसाहित्य: क्षेत्रीय अभ्यास – गंगाधरमोरजे
 ७. लोकसंस्कृती आणि लोकजीवन – द.ता. भोसले
 ८. लोकसाहित्य : स्वरूपआणिविवेचन – पुरुषोत्तमकालभूत
 ९. ग्रामीण बोलीचे भाषावैभव – प्रज्ञा लामतुरे
 १०. प्रयोगरूप लोककला प्रकार : परंपरा आणि स्वरूप – महादेव देशमुख
-

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र. ५. ३ :
प्रबोधनपर वाङ्मय

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्ट	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	प्रबोधनपर साहित्याची परंपरा लक्षात घेणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	प्रबोधन संकल्पना समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	प्रबोधनामागील हेतू स्पष्ट करणे.
CO 4	Analyze/Analysis	प्रबोधनाची गरज व साधनांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	प्रबोधनपर सामाजिक चळवळींचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	प्रबोधनपर वाङ्मयाच्या फलश्रुती परीक्षण करणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	प्रबोधनपर साहित्याची परंपरांचे ज्ञान होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	प्रबोधन संकल्पना समजून घेतील.
CO 3	Apply / Application	प्रबोधनामागील हेतू स्पष्ट करता येईल.
CO 4	Analyze/Analysis	प्रबोधनाची गरज व साधनांचे विश्लेषण करता येईल.
CO 5	Evaluate/Evaluation	प्रबोधनपरसामाजिक चळवळींचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	प्रबोधनपर वाङ्मयाच्या फलश्रुती परीक्षण करता येईल.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	प्रबोधन : संकल्पना व स्वरूप अ) प्रबोधन व्याख्या ब) प्रबोधनाचे स्वरूप व विशेष क) मराठीतील प्रबोधनाचा कालखंड	१५	१
विभाग २. Module 2	प्रबोधनपर वाङ्मय : तत्त्वे आणि मूल्य अ) प्रबोधनपर वाङ्मय तात्त्विक विचार ब) प्रबोधनपर वाङ्मयातील मूल्ये क) मराठीतील प्रबोधनपर वाङ्मयाचा मूल्यविचार	१५	१
विभाग ३. Module 3	प्रबोधनपर वाङ्मयाची माध्यमे, चळवळी व परिवर्तने अ) वृत्तपत्रे व नियतकालिके ब) सामाजिक चळवळी क) प्रबोधनपर वाङ्मयाची फलश्रुती	१५	१
विभाग ४. Module 4	मराठी प्रबोधनपर वाङ्मयाची वाटचाल अ) एकोणिसावे शतक ब) विसावे शतक - पूर्वार्ध क) विसावे शतक- उत्तरार्ध	१५	१

संदर्भ:

१. म. फुले यांचे समाजप्रबोधन - मा. म. देशमुख
 २. प्रबोधनाच्या पाऊलखुणा - निर्मलकुमार फडकुले
 ३. दलितांचे प्रबोधन - गंगाधर पानतावणे
 ४. समाज चिंतन - संपादक वि.स. खांडेकर
 ५. आधुनिक महाराष्ट्रातील प्रबोधनाची वाटचाल - संपादक भौरव कुंभार
 ६. परिवर्तनाच्या दिशा - जनार्दन वाघमारे
 ७. आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो. म. कुलकर्णी
 ८. साहित्यविचार आणि समाजचिंतन - भा. शं. भणगे
 ९. विचारयात्रा - दि. के. बेडेकर, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
 १०. य. दि. फडके गौरवग्रंथ- संपा. राजेंद्र व्होरा, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
 ११. बदलता महाराष्ट्र (एन. डी. पाटील गौरवग्रंथ) संपा. किशोर बेडकिहाळ, आंबेडकर अकादमी, सातारा.
 १२. सत्यशोधकीय नियतकालिके - अरुण शिंदे, कृष्णा संशोधन वविकास अकादमी, मंगळवेढा, २०१९
 १३. प्रबोधनपर साहित्य - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
-

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका (Major Electives) ५. ४ :
मराठी विज्ञान साहित्य

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्ट	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	मराठी विज्ञान साहित्याचा परिचय होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	निसर्ग, विज्ञान, मानव यांच्यातील संबंध समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	वैज्ञानिक दृष्टिकोन रूजविणे.
CO 4	Analyze/Analysis	मराठी विज्ञान साहित्यकृतींचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मराठी विज्ञान साहित्यकृतींचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	मराठी विज्ञान साहित्याची फलश्रुती सांगता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	मराठी विज्ञान साहित्याचा परिचय होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	निसर्ग, विज्ञान, मानव यांतील संबंधांचे आकलन होईल.
CO 3	Apply / Application	वैज्ञानिक दृष्टिकोन रुजेल.
CO 4	Analyze/Analysis	मराठी विज्ञान साहित्यकृतींचे विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मराठी विज्ञान साहित्यकृतींचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	मराठी विज्ञान साहित्याची फलश्रुती सांगू शकेल.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	मराठी विज्ञान साहित्याची संकल्पना १.मराठी विज्ञान साहित्य: उद्गम आणि विकास २.मराठी विज्ञान साहित्य: संकल्पना व स्वरूप ३.मराठी विज्ञान साहित्याचे उद्दिष्टे वाटचाल ४.मराठी विज्ञान साहित्याची वैशिष्ट्ये	१५	१
विभाग २. Module 2	पाठ्यपुस्तक:- मिरॅकल : सुनील विभुते (कथासंग्रह) १. आशय स्वरूप २. कथानक, व्यक्तिरेखा ३. वाङ्मयीन विशेष ४. ग्रंथाचे वेगळेपण	१५	१
विभाग ३. Module 3	पाठ्यपुस्तक:- व्हायरस: जयंत नारळीकर (कादंबरी) १. आशय स्वरूप २. कथानक, व्यक्तिरेखा ३. वाङ्मयीन विशेष ४. ग्रंथाचे वेगळेपण	१५	१
विभाग ४.	पाठ्यपुस्तक: निसर्गाने दिला आनंदकंद : माधव गाडगीळ (लेखसंग्रह)	१५	१

Module 4	१. आशय स्वरूप (पृ. १५ ते ११६) २. आशय स्वरूप (पृ. ११७ ते २३४) ३. वर्णनशैली, निवेदन कौशल्ये वाङ्.मयीन विशेष ४. ग्रंथाचे वेगळेपण		
----------	--	--	--

संदर्भ :-

१. विज्ञान साहित्य आणि संकल्पना:- व. दि. कुलकर्णी
२. विज्ञान कथाविश्व:- संपा. निरंजन घाटे व शिवाजीराव मोहिते, स्नेहवर्धनप्रकाशन, पुणे.
३. विज्ञान कथा: स्वरूप आणि समीक्षा:- विश्वेश्वर सावदेकर
४. विज्ञान कथा: स्वरूप आणि आकलन:- दत्ता बारबोले
५. मराठी विज्ञान साहित्य:- म. सु. पगारे
६. विज्ञानाची गरूडझेप:- जयंत नारळीकर
७. विज्ञान आणि वैज्ञानिक:- जयंत नारळीकर
८. विज्ञान साहित्यविश्व :- निरंजन घाटे
९. विज्ञान लेखनाच्या शैलीसंबंधी:- लेख दिलीप धोंगडे, भाषा आणि जीवन, उन्हाळी २००५
१०. विज्ञान साहित्य विशेषांक:- युगवाणी, मे- जून १९८५
११. मराठी विज्ञान साहित्य: समीक्षा आणि संशोधन - डॉ. फुला बागूल, अथर्वपब्लिशिंग, जळगाव
१२. विज्ञान कथा विशेषांक, म. सा. पत्रिका, ऑक्टोबर-डिसेंबर, २००६

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र. ५.५ :
बालसाहित्य

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	मराठी बालसाहित्याचे वर्गीकरण लक्षात घेणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	मराठी बालसाहित्याचे स्वरूप व प्रयोजनेसमजणे.
CO 3	Apply / Application	बाल कविता, कथा सादर करता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	बालसाहित्य प्रकारांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	बाल साहित्यकृतींचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	बालकविता, कथा निर्मिती/संकलन/संपादन करणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	मराठी बालसाहित्याचे वैशिष्ट्ये आठवणीत राहतील.
CO 2	Understand/ Comprehension	मराठी बालसाहित्याचे स्वरूप व प्रयोजने समजतील.
CO 3	Apply / Application	बाल कविता, कथा सादर करता येतील.
CO 4	Analyze/Analysis	बालसाहित्य प्रकारांचे विश्लेषण करता येईल.
CO 5	Evaluate/Evaluation	बाल साहित्यकृतींचे मूल्यमापन करू शकेल.
CO 6	Create/Synthesis	बालकविता-कथा निर्मिती/संकलन/संपादन/समीक्षा करू शकेल.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापनतासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	बालसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप १. बालसाहित्याच्या व्याख्या २. बालसाहित्याची वाटचाल ३. बालसाहित्याची वैशिष्ट्ये- कल्पनाशीलता, अतार्किकता, उत्कंठावर्धक ४. बालसाहित्याचे घटक : कथानक, वातावरण, पात्रयोजना, भाषा	१५	१
विभाग २. Module 2	बालसाहित्याचे प्रयोजन व वर्गीकरण १ प्रयोजन : मनोरंजन, ज्ञानविस्तार, आनंदनिर्मिती २. बालमानस विशेष : नाविण्यप्रियता, मानवीकरण, जिज्ञासा, अद्भुताची आवड, विनोदप्रियता ३. बालसाहित्याचे वर्गीकरण : - कथा, कादंबरी, नाटक व निबंध ४. बालसाहित्याचे वर्गीकरण : बालगीत, बडबडगीत, क्रीडागीते	१५	१
विभाग ३. Module 3	बाल कादंबरी : १. ठोंब्या : आबा महाजन, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे २. एका कोंबड्याचे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य: नामदेव माळी, साधना प्रकाशन, पुणे	१५	१

	अ) लेखक परिचय ब) कथानक क) व्यक्तिरेखा ड) वातावरण निर्मिती, आशयसूत्र, भाषा, कादंबरीची वैशिष्ट्ये		
विभाग ४. Module 4	बाल कवितासंग्रह : १. छंद देई आनंद: एकनाथ आव्हाड, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे २. हत्तीचा चष्मा : उर्मिला चाकूरकर, इसाप प्रकाशन नांदेड अ) कवी परिचय ब) कवितेचे आशय स्वरूप क) कवितेचे आशय स्वरूप ड) रचना विशेष, भाषा विशेष, कवितेची वैशिष्ट्ये, वेगळेपण/प्रभाव	१५	१

संदर्भ:

१. बालसाहित्याची रूपरेखा: मालतीबाई दांडेकर
२. मराठी बालसाहित्यप्रवाह आणि प्रतिक्रिया: लीलावती भागवत
३. मराठी बालसाहित्य: सजून समीक्षा, दायित्व व प्रसार: विश्वास वसेकर
४. बालसाहित्याचे अंतरंग - विश्वास वसेकर
५. मराठी बालसाहित्य: स्वरूप आणि अपेक्षा – सुलभा गोपाळ शहा
६. बालकुमार साहित्य: आशय आणि लयतत्त्व: महावीर जोधळे
७. बालसाहित्य- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
८. आधुनिक मराठी बालकविता – भाग १ व २. : डॉ. शोभा इंगवले
९. बालसाहित्य आकलन आणि समीक्षा: प्रा. विद्या सुर्वे
१०. कोरा कागद निळी शाई (मराठी बालसाहित्याची समीक्षा)- प्रा. विद्या सुर्वे

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
अभ्यासपत्रिका क्र .(Major Electives) ५.६ :
भाषांतरमीमांसा

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	भाषांतरमीमांसेचे स्वरूप लक्षात घेणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	भाषांतर संकल्पना समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	हिंदी/अन्य भाषिकलेखाचे भाषांतर करता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	भाषांतर प्रकारांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	भाषांतर प्रक्रियेचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	हिंदी/अन्य भाषिक साहित्यकृतीचे भाषांतर करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	भाषांतरमीमांसेचे स्वरूप स्मरणात राहतील.
CO 2	Understand/ Comprehension	भाषांतर संकल्पना समजेल.
CO 3	Apply / Application	हिंदी/अन्य भाषिक लेखाचे भाषांतर करता येईल.
CO 4	Analyze/Analysis	भाषांतर प्रकारांचे विश्लेषण करू शकेल.
CO 5	Evaluate/Evaluation	भाषांतर प्रक्रियेचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	हिंदी/अन्य भाषिक साहित्यकृतीचे भाषांतर करता येईल.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	भाषांतरमीमांसा : संकल्पना व स्वरूप १. भाषांतर व्याख्या व संकल्पना २. भाषांतर, अनुवाद, भाषानुवाद यांच्यातील साम्यभेद ३. मराठीतील भाषांतर विचार	१५	१
विभाग २. Module 2	मराठीतील भाषांतरविषयक विचार व वाटचाल १. विष्णूशास्त्री चिपळूणकर २. वि. का. राजवाडे ३. श्री. व्यं. केतकर ४. चंद्रकांत पाटील	१५	१
विभाग ३. Module 3	कादंबरी : तेलुगु एका पंडिताची मृत्युपत्र: टी. गोपीचंद अनुवाद: लक्ष्मीनारायण बोल्लू, साहित्य अकादमी, दिल्ली	१५	१
विभाग ४. Module 4	कविता: हिंदी स्त्री मेरे भीतर: पवन करण अनुवाद : बलवंत जेऊरकर, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई	१५	१

संदर्भ:

१. भाषांतरमीमांसा: - संपा. कल्याण काळे व अंजली सोमण, चिन्मय प्रकाशन, पुणे.
 २. भाषांतर: - सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
 ३. भाषांतर चिकित्सा: - मधुकर मोकाशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
 ४. भाषांतर आणि भाषा:- विलास सारंग, मौज प्रकाशन, मुंबई.
 ५. भाषांतर : शास्त्र की कला? :- म. वि. फाटक, रजनी ठकार, वरदा बुक्स, पुणे.
 ६. भाषांतरविद्या: - रमेश वरखेडे
 ७. अनुवाद सिध्दांत आणि प्रक्रिया: - सुरेश शिंदे
-

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र पहिले)
Research Methodology (Mandatory)
अभ्यासपत्रिका : RM.1
भाषा व साहित्य संशोधनाचे पद्धतिशास्त्र

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	संशोधन: संकल्पना व स्वरूप लक्षात घेणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	संशोधनाचे प्रयोजन व संशोधनाची वैशिष्ट्ये समजणे.
CO 3	Apply / Application	संशोधन पद्धती निश्चित करता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	भाषा संशोधनाचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	साहित्य संशोधांचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	प्रबंध लेखन आराखडा तयार येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	संशोधन: संकल्पना व स्वरूप लक्षात येईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	संशोधनाचे प्रयोजन व संशोधनाची वैशिष्ट्ये समजतील.
CO 3	Apply / Application	संशोधन पद्धती निश्चित करू शकतील.
CO 4	Analyze/Analysis	भाषा संशोधनाचे विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	साहित्य संशोधांचे मूल्यमापन करता येईल.
CO 6	Create/Synthesis	प्रबंध लेखन आराखडा तयार करू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ क्र	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग: १ Module 1	संशोधन शास्त्र १. संशोधन: संकल्पना व स्वरूप २. संशोधनाचे प्रयोजन व संशोधनाची वैशिष्ट्ये ३. संशोधन पद्धती ४. साहित्य संशोधन आणि इतर ज्ञानशाखीय संशोधनाचे वेगळेपण	१५	१
विभाग: २ Module 2	भाषा संशोधनाचे स्वरूप १. भाषा व संशोधन २. संशोधनाच्या विविध पद्धती व मराठी भाषेचे संशोधन ३. मराठी भाषा व बोलींचे संशोधन ४. साहित्याचे भाषिक, शैलीवैज्ञानिक आणि समाजभाषावैज्ञानिक संशोधन	१५	१
विभाग: ३ Module 3	साहित्य संशोधनाचे स्वरूप १. साहित्यकृतिनिष्ठ संशोधन २. लेखकनिष्ठ संशोधन ३. साहित्यप्रकारनिष्ठ संशोधन	१५	१

	४.संस्कृतिनिष्ठ संशोधन		
विभाग: ४ Module 4	संशोधनात्मक लेखन १. प्रबंधलेखनाचे उद्देश व पद्धती २. शोधनिबंध लेखन व प्रबंधलेखन प्रक्रियेतील टप्पे- साधनसामग्री, मांडणी (प्रकरण रचना) व प्रत्यक्ष लेखन ३. प्रबंधलेखनाची भाषा, प्रबंध लेखनातील समस्या ४.व्यक्तिनामसूची, विषयसूची,संदर्भग्रंथसूची व परिशिष्ट्ये	१५	१

संदर्भग्रंथ :

१. संशोधनाचे पद्धतिशास्त्र:- रमेश वरखेडे, मंगला वरखेडे
२. भाषा व साहित्य संशोधन: खंड १, २, ३ : संपा. वसंत जोशी, गं. ना. जोगळेकर
३. संशोधनाची क्षितिजे: संपा. भास्कर भोळे
४. संशोधन स्वरूप आणि पद्धती:- संपा. सु. रा. चुनेकर, रंगनाथ पठारे
५. संशोधनपद्धतीप्रक्रियाआणिअंतरंग:- संपा. सु. रा. चुनेकर, रंगनाथपठारे
६. संशोधन: सिद्धांत आणि पद्धती:- सदा कऱ्हाडे
७. मराठी संशोधनविद्या:- उषा देशमुख
८. साहित्य संशोधन वाटा आणि वळणे:- सुधाकर शेलार
९. मराठी साहित्य संशोधन : नव्या दिशा:- अविनाश आवलगांवकर
१०. शोधविज्ञानकोश:- दु. का. संत
११. शोधनिबंधाची लेखनपद्धती:-मिलिंद मालशे
१२. प्रबंध कसा लिहावा:- जयंत वेलणकर
१३. सूचींची सूची:- सु. रा. चुनेकर
१४. ग्रंथालयीन संदर्भ सेवा:- अनंत जोशी, वसंत जोशी

सत्र दुसरे
एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र.६ :
साहित्यसमीक्षा

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	समीक्षेच्या प्रकारांचे ज्ञान होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	समीक्षा संकल्पना समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	समीक्षा पद्धतीचा वापर करता येणे..
CO 4	Analyze/Analysis	समीक्षेच्या कार्याचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मराठी समीक्षा विचारांचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	वृत्तपत्रीय समीक्षा लिहिता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	समीक्षेच्या प्रकारांचे ज्ञान होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	समीक्षा संकल्पना समजेल.
CO 3	Apply / Application	समीक्षा पद्धतीचा वापर करता येईल.
CO 4	Analyze/Analysis	समीक्षेच्या कार्याचे विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मराठी समीक्षा विचारांचे मूल्यमापन करू शकेल.
CO 6	Create/Synthesis	वृत्तपत्रीय समीक्षा लिहू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	समीक्षा : १. समीक्षा संकल्पना २. समीक्षा व्याख्या व स्वरूप ३. समीक्षेची मूलतत्त्वे ४. समीक्षेची कार्ये	१५	१
विभाग २. Module 2	समीक्षा पद्धती १. आस्वादक समीक्षा २. मानसशास्त्रीय समीक्षा ३. समाजशास्त्रीय समीक्षा ४. आदिबंधात्मक समीक्षा	१५	१
विभाग ३. Module 3	साहित्यसमीक्षेचे प्रकार १. वृत्तपत्रीय समीक्षा २. ग्रंथ परिचय ३. लेखक अभ्यास ४. पर्यावरणवादी समीक्षा	१५	१
विभाग ४.	मराठी समीक्षाविचार	१५	१

Module 4	<p>१. निवडक मराठी समीक्षा- संपा-गो.मा.पवार व म.द.हातकलंगणेकर या ग्रंथातील निवडक लेख)</p> <p>१. १९५० ते १९७५ ह्या कालखंडातील मराठी कादंबरी : प्रेरणा व स्वरूप- भालचंद्र नेमाडे</p> <p>२. काव्य आणि सामाजिक जाणिवा : गो. वि. करंदीकर</p> <p>३. नवकथेचे स्वरूप : गंगाधर गाडगीळ</p> <p>४. रंगभूमीचे तीन शिल्पकार : वि.स. खांडेकर</p>		
----------	--	--	--

संदर्भ :

१. साहित्य आणि समीक्षा – वा. ल. कुलकर्णी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
२. साहित्यविचार – अ. वा. कुलकर्णी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
३. साहित्यविचार – दत्तात्रय पुंडे आणि स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
४. वाङ्मयीन वाद – संपादक – सीताराम रायकर, पंडित टापरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
५. साहित्यातील संप्रदाय – रा. शं. वाळिंबे, मौज प्रकाशन, मुंबई
६. साहित्य सिद्धांत – अनु. मिलिंद मालशे, मौज प्रकाशन, मुंबई
७. साहित्याचे तत्त्वज्ञान – वि. ना. ढवळे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
८. मराठी साहित्य : प्रेरणा आणि स्वरूप - संपा. गो. मा. पवार, हातकलंगणेकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
९. निवडक मराठी समीक्षा: संपा- पवार गो.मा व हातकलंगणेकर म.द., साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली
१०. मराठी कादंबरी : सृष्टी आणि दृष्टी : सुहास पुजारी, सुविद्या प्रकाशन, सोलापूर, २०१६
११. मारुती चितमपल्ली : व्यष्टी आणि सृष्टी : सुहास पुजारी, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर, २०१२

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र. ७ :
मराठी भाषा: संवाद व उपयोजन भाग – २

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	प्रशासकीय व व्यापारी संवादाचे स्वरूप माहिती होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	आकाशवाणी श्रुतिका, नभोनाट्य यांचे आकलन होणे.
CO 3	Apply / Application	आकाशवाणी उदघोषणा, बातमी देता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	टीव्ही बातमी, मालिका यांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	समाजमाध्यमावरील संवादाचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	युट्युबसाठी लघुपट निर्मिती करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	प्रशासकीय व व्यापारी संवादाचे स्वरूप माहिती होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	आकाशवाणी श्रुतिका, नभोनाट्य यांचे आकलन होणे.
CO 3	Apply / Application	आकाशवाणी उदघोषणा, बातमी देता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	टीव्ही बातमी, मालिका यांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	समाजमाध्यमावरील संवादाचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	युट्युबसाठी लघुपट निर्मिती करता येणे.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	आकाशवाणी संवादाचे स्वरूप १. आकाशवाणी/एफ. एम.: स्वरूप व कार्य व व्याप्ती २. उदघोषक/आर. जे., उदघोषणा ३. बातमीपत्रे ४. मुलाखत, श्रुतिका, नभोनाट्य	१५	१
विभाग २. Module 2	दूरचित्रवाणी संवादाचे स्वरूप १. दूरचित्रवाणी: स्वरूप व कार्य; २. बातमीपत्रे; चर्चासंचलन; ३. मालिकालेखन; ४. मुलाखत	१५	१
विभाग ३. Module 3	समाजमाध्यमाच्या संवादाचे स्वरूप १. फेसबुक, लिंकड इन २. ट्विटर; व्हाट्सअप; युट्युब ३. कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) ४. चॅट जीपीटी	१५	१
विभाग ४.	प्रशासकीयव्यापारी संवाद	१५	१

Module 4	<p>१. शासन-प्रशासन: संकल्पना व स्वरूप</p> <p>२. प्रशासकीय पत्रव्यवहार – सूचनापत्र/निवेदन, परिपत्रक, टिप्पणी, इतिवृत्त</p> <p>३. व्यापारी संवादाचे स्वरूप - चौकशी कक्ष, ग्राहक-विक्रेता संवाद, सामान्य आर्थिक व्यवहार- युपीआय</p> <p>४. प्रशासकीय पत्रव्यवहाराची भाषा, व्यापारी संवाद भाषा विशेष</p>		
----------	---	--	--

संदर्भ :

१. नभोवाणी कार्यक्रम : तंत्र आणि मंत्र - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२. आकाशवाणी- विश्वकर्मा रामबिहार, सूचना आणि प्रसारण मंत्रालय, भारत सरकार
३. माध्यम चित्रवाणी – आकाशनंद ग्रंथकार, मुंबई, १९८६
४. दूरदर्शन संवादाचे स्वरूप आणि कौशल्य - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
५. व्यावहारिक मराठी – संपादक – डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
६. उपयोजित मराठी – डॉ. संजय लांडगे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
७. व्यावहारिक मराठी- सयाजीराजे मोकाशी, रंजना नेमाडे
८. वक्तृत्व आणि संभाषण कौशल्य – डॉ. श्रुतीश्रीवडगबाळकर, अक्षय प्रकाशन
९. संवादशास्त्र – श्रीपाद जोशी, संगम प्रकाशन नागपूर
१०. संवादाची मूलतत्त्वे- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
११. संवादाची मूलभूत तंत्रे व कौशल्ये - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र. ८ :
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स. १९२० ते १९६०)

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याचा इतिहास माहिती होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याची पार्श्वभूमी समजणे.
CO 3	Apply / Application	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याच्या चळवळींची देता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्यकृतींचे साहित्यप्रकारानुसार विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याचे सामाजिक पैलू मांडणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याचा इतिहास माहिती होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याची पार्श्वभूमी समजेल.
CO 3	Apply / Application	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याच्या चळवळींची देऊ शकतील.
CO 4	Analyze/Analysis	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्यकृतींचे साहित्यप्रकारानुसार विश्लेषण करू शकतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याचे मूल्यमापन करू शकतील.
CO 6	Create/Synthesis	इ. स. १९२० ते १९६० कालखंडातील साहित्याचे सामाजिक पैलू मांडू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	इ. स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील साहित्य: १. पार्श्वभूमी व साहित्यनिर्मिती प्रेरणा २. स्वरूप ३. वैशिष्ट्ये	१५	१

विभाग २. Module 2	इ. स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील मराठी साहित्याचा इतिहास १. कविता २. कथा ३. कादंबरी या वाङ्मय प्रकारातील ठळक प्रवृत्ती, विचारसरणी, चळवळी, ग्रंथकार व साहित्यकृती या अनुषंगाने वाङ्मय इतिहास अभ्यासणे	१५	१
विभाग ३. Module 3	इ. स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील मराठी साहित्याचा इतिहास १. नाटक २. चरित्र-आत्मचरित्र ३. निबंध या वाङ्मय प्रकारातील ठळक प्रवृत्ती, विचारसरणी, चळवळी, ग्रंथकार व साहित्यकृतीया अनुषंगाने वाङ्मय इतिहास अभ्यासणे	१५	१
विभाग ४. Module 4	इ. स. १९२० ते १९६० या कालखंडातील मराठी साहित्याचा इतिहास १. नियतकालिक २. वैचारिक लेखन ३. प्रवासवर्णन या वाङ्मय प्रकारातील ठळक प्रवृत्ती, विचारसरणी, चळवळी, ग्रंथकार व साहित्यकृती या अनुषंगाने वाङ्मय इतिहास अभ्यासणे	१५	१

संदर्भ :

१. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग- १ - अ. ना. देशपांडे, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
२. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहासभाग- २-अ. ना. देशपांडे महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
३. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास -प्र. न. जोशी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे
४. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड – ४ रा. श्री. जोग, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
५. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड – ५ रा. श्री. जोग, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
६. धार आणि काठ - नरहर कुरुंदकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
७. मराठी कादंबरीचे पहिले शतक - कुसुमावती देशपांडे, मौज प्रकाशन, मुंबई
८. मराठी साहित्य: प्रेरणा आणि स्वरूप - संपा. गो. मा. पवार व हातकलंगणेकर म. द. पॉप्युलर प्रकाशन
९. मराठी कादंबरीचे समाजशास्त्र - रवींद्र ठाकूर, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे

एम. ए. भाग १, मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major Mandatory) क्र.१ :
ग्रंथ प्रकाशन व्यवहार भाग २

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	ग्रंथ रचनेची प्रक्रिया लक्षात घेणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	मुद्रणपद्धती व बांधणी समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	कागदाचे स्वरूप निश्चित करता येणे करणे.
CO 4	Analyze/Analysis	ग्रंथ रचनेच्या प्रक्रियेचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	ग्रंथाचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	ग्रंथ वितरण व्यवस्था करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	ग्रंथ रचनेची प्रक्रिया लक्षात घेतील.
CO 2	Understand/ Comprehension	मुद्रणपद्धती व बांधणीचे स्वरूप समजेल.
CO 3	Apply / Application	कागदाचे स्वरूप निश्चित करता येईल.
CO 4	Analyze/Analysis	ग्रंथ रचनेच्या प्रक्रियेचे विश्लेषण करू शकेल.
CO 5	Evaluate/Evaluation	ग्रंथाचे मूल्यमापन करता येईल.
CO 6	Create/Synthesis	ग्रंथ वितरण व्यवस्थेत सहभागी होईल.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	ग्रंथरचना प्रक्रिया १. कागदाचे स्वरूप २. ग्रंथकार ३. मुद्रणपद्धती व बांधणी ४. टंकनिश्चिती	१५	१
विभाग २. Module 2	ग्रंथ वितरण १. विक्रेता प्रकार २. वितरणव्यवस्था ३. जाहिरात, समीक्षा ४. प्रकाशन समारंभ	१५	१

संदर्भ :

१. ग्रंथ व्यवहार- दशा आणि दिशा (लेख) अनिल कुलकर्णी, साहित्य चपराक, २०१७.
२. प्रकाशन व्यवसाय परिचय - शरद गोगटे
३. मराठी ग्रंथ प्रकाशनाची दोनशे वर्षे - शरद गोगटे
४. मराठी प्रकाशनाचे स्वरूप, प्रेरणा व परंपरा - अ. ह. लिमये
५. दुसरे लेखक-प्रकाशक संमेलन, चिपळूण-२०१९, अनिल मेहतांचे अध्यक्षीय भाषण, मेहता प. हाऊस, पुणे
६. पॉप्युलर रीति पुस्तक- रामदास भटकळ, मौज प्रकाशन, मुंबई.

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major Electives) क्र. १०.१ :
एका लेखकाचा अभ्यास (आधुनिक) : अण्णा भाऊ साठे

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	अण्णा भाऊ साठे यांचे चरित्र व साहित्य ज्ञात होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	लेखाकाभ्यासाचे घटकांचे आकलन होणे.
CO 3	Apply / Application	अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्याचे आशय स्वरूप लिहिता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्याचे सामाजिक विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्याचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	साहित्याचा माध्यम म्हणून उपयोग करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	अण्णा भाऊ साठे यांचे चरित्र व साहित्य ज्ञात होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	लेखाकाभ्यासाचे घटकांचे आकलन होईल.
CO 3	Apply / Application	अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्याचे आशय स्वरूप लिहितील.
CO 4	Analyze/Analysis	अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्याचे सामाजिक विश्लेषण करू शकतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	अण्णा भाऊ साठे यांच्या साहित्याचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	साहित्याचा माध्यम म्हणून उपयोग करू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	लेखकाभ्यास अ) लेखकाभ्यासाचे महत्त्व ब) लेखकाभ्यासाचे घटक ब) अण्णा भाऊ साठे : जीवन व कार्य क) अण्णा भाऊ साठे यांचे साहित्य व विचार	१५	१
विभाग २. Module 2	कथासंग्रह : बरबाद्या कंजारी चिरागनगरची भुतं	१५	१
विभाग ३. Module 3	कादंबरी : फकिरा प्रवासवर्णन : माझा रशियाचा प्रवास	१५	१
विभाग ४. Module 4	लोकनाट्य : अकलेची गोष्ट शाहिरी कविता : स्टॅलीनग्राडचा पोवाडा, मुंबईची लावणी	१५	१

संदर्भ:

१. अण्णा भाऊ साठे फुले समग्र वाङ्मय - महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ
 २. अब्राह्मणी साहित्याचे सौंदर्यशास्त्र- शरद पाटील
 ३. लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे निवडक वाङ्मय - संपा. अर्जुन डांगळे व इतर
 ४. लोकसाहित्यिक अण्णा भाऊ साठे समग्र वाङ्मय- संपा. दीपक चांदणे
 ५. अण्णा भाऊ साठे : चरित्र व साहित्य - बाबुराव गुरव
 ६. माझा भाऊ अण्णा भाऊ शंकर साठे
 ७. अण्णा भाऊ साठे साहित्य समीक्षा - डॉ. रणधीर शिंदे
 ८. भारतीय साहित्याचे निर्माते : अण्णा भाऊ साठे - बजरंग कोरडे
 ९. अण्णा भाऊ साठे : एक परिवर्तवादी विचार - डॉ. विठ्ठल भंडारे
 १०. लोकनायक अण्णा भाऊ साठे - डॉ. शिवाजीराव जवळगेकर
 ११. जनवादी साहित्यिक अण्णा भाऊ साठे - संपा. पी. विठ्ठल व राजेश्वर दुडुकनाळे
-

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major Electives) क्र. १०: २ :
मराठी लोकसाहित्य

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	मराठीतील प्रयोगारूप लोककला ज्ञात होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	मराठी लोकसाहित्य परंपरा समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	मराठी लोकसाहित्याचे वर्गीकरण करता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	मराठी लोकसाहित्य अभ्यासकांच्या विचारांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मराठी लोकसाहित्याचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	लोककलांचे बदलते रूप नोंद घेता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	मराठीतील प्रयोगारूप लोककला ज्ञात होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	मराठी लोकसाहित्य परंपरा समजून घेतील.
CO 3	Apply / Application	मराठी लोकसाहित्याचे वर्गीकरण करता येईल.
CO 4	Analyze/Analysis	मराठी लोकसाहित्य अभ्यासकांच्या विचारांचे विश्लेषण करू शकतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मराठी लोकसाहित्याचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	लोककलांचे बदलत्या रूपाची नोंद घेऊ शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ.क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	मराठी लोकसाहित्याची परंपरा १. मराठी लोकजीवन २. मराठी लोकसंस्कृती ३. मराठी लोकसाहित्य ४. मराठी लोकसाहित्याचे वेगळेपण	१५	१
विभाग २. Module 2	लोकसाहित्याचे वर्गीकरण १. लोककथा २. लोकगीते ३. लोककथागीते ४. कृषीगीते	१५	१

विभाग ३. Module 3	मराठीतील प्रयोगरूप लोककला १. कीर्तन २. भारूड ३. जागरण ४. गोंधळ ५. पोतराज गाणी ६. वासुदेव गाणी ७. जात्यावरची ओवी	१५	१
विभाग ४. Module 4	मराठी लोकसाहित्य अभ्यासकांचे योगदान १. दुर्गा भागवत २. सरोजिनी बाबर ३. गंगाधर रमोरजे ४. रा. चिं. ढेंरे ५. प्रभाकर मांडे ६. तारा भवाळकर ७. शरद व्यवहारे ८. विश्वनाथ शिंदे	१५	१

संदर्भ :

१. लोकसाहित्याचे स्वरूप – प्रभाकर मांडे
२. लोकसाहित्यातील अंतःप्रवाह – प्रभाकर मांडे
३. लोकसाहित्याची रूपरेखा – दुर्गा भागवत
४. लोकसाहित्यमीमांसा भाग एक व दोन – विश्वनाथ शिंदे
५. लोकसाहित्य: अभ्यासदिशा – तारा भवाळकर
६. लोकसाहित्य : क्षेत्रीय अभ्यास – गंगाधर मोरजे
७. लोकसंस्कृतीआणिलोकजीवन – द.ता. भोसले
८. लोकसाहित्य : स्वरूप आणि विवेचन – पुरुषोत्तमकालभूत
९. ग्रामीण बोलीचे भाषावैभव – प्रज्ञा लामतुरे
१०. प्रयोगरूप लोककला प्रकार : परंपरा आणि स्वरूप – महादेव देशमुख

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major Electives) क्र. १०: २ :
मराठी प्रबोधनपर वाङ्मय

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	मराठी प्रबोधनपर साहित्याचे स्वरूप लक्षात घेणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	मराठीतील प्रबोधन विचार समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	मराठीतील प्रबोधनाच्या चळवळी आणि साहित्य यातील अनुबंध स्पष्ट करणे.
CO 4	Analyze/Analysis	ग्रंथातून अभिव्यक्त होणाऱ्या प्रबोधनपर विचारांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मराठीतील प्रबोधन विचारांचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	मराठी प्रबोधनपर वाङ्मयाच्या फलश्रुतीचे परीक्षण करणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	मराठी प्रबोधनपर साहित्याचे स्वरूप लक्षात घेतील.
CO 2	Understand/ Comprehension	मराठीतील प्रबोधन विचार समजतील.
CO 3	Apply / Application	मराठीतील प्रबोधनाच्या चळवळी आणि साहित्य यातील अनुबंध स्पष्ट करू शकतील.
CO 4	Analyze/Analysis	ग्रंथातून अभिव्यक्त होणाऱ्या प्रबोधनपर विचारांचे विश्लेषण करता येईल.
CO 5	Evaluate/Evaluation	मराठीतील प्रबोधन विचारांचे मूल्यमापन करू शकतील.
CO 6	Create/Synthesis	मराठी प्रबोधनपर वाङ्मयाच्या फलश्रुतीचे परीक्षण करता येईल.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	पाठ्यपुस्तक : बुद्धविचार मार्क्सवादी दृष्टिक्षेप – राहुल सांकृत्यायन, प्रस्तावना : आनंद तेलतुंबडे १. ग्रंथाचे स्वरूप २. ग्रंथातील आशय ३. ग्रंथातून अभिव्यक्त होणारा प्रबोधनपर विचार	१५	१
विभाग २. Module 2	पाठ्यपुस्तक : शेतकऱ्यांचा असूड - म. जोतीराव फुले १. ग्रंथाचे स्वरूप २. ग्रंथातील आशय ३. ग्रंथातून अभिव्यक्त होणारा प्रबोधनपर विचार	१५	१
विभाग ३. Module 3	पाठ्यपुस्तक : दास शुद्रांची गुलामगिरी - शरद पाटील १.ग्रंथाचे स्वरूप २. ग्रंथातील आशय	१५	१

	३. ग्रंथातून अभिव्यक्त होणारा प्रबोधनपर विचार		
विभाग ४. Module 4	पाठ्यपुस्तक : विवेकवाद – दाभोळकर १. ग्रंथाचे स्वरूप २. ग्रंथातील आशय ३. ग्रंथातून अभिव्यक्त होणारा प्रबोधनपर विचार	१५	१

संदर्भ :

१. महाराष्ट्रातील समाजप्रबोधनाचे प्रणेते, प्राचार्य चंद्रकांत घुमटकर
 २. प्रबोधनपर्व (विलास वाघ गौरवग्रंथ): सुगावा प्रकाशन, पुणे.
 ३. बोधनपर साहित्य - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
 ४. मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास - रा. के. लेले, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
 ५. विचारमंथन: स. रा. गाडगीळ, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
-

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major electives) क्र. १०.४ :
सृजनशील लेखन

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	सृजनशील लेखनाचे स्वरूप विशेष, महत्त्व माहिती होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	सृजनशील लेखनाची मूलतत्त्वे समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	सृजनशील लेखांची समीक्षा करणे.
CO 4	Analyze/Analysis	सृजनशील लेखनाच्या प्रकारांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	सृजनशील लेखनाच्या घटकांचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	ललितगद्य लेखन करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	सृजनशील लेखनाचे स्वरूप विशेष, महत्त्व माहिती होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	सृजनशील लेखनाची मूलतत्त्वे समजून घेतील.
CO 3	Apply / Application	सृजनशील लेखांची समीक्षा करू शकतील.
CO 4	Analyze/Analysis	सृजनशील लेखनाच्या प्रकारांचे विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	सृजनशील लेखनाच्या घटकांचे मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	ललितगद्य लेखन करू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	सृजनशील लेखनाचे स्वरूप १. सृजनशील लेखन संकल्पना २. सृजनशील लेखनाची गरज ३. सृजनशील लेखनाची मूलतत्त्वे ४. सृजनशील लेखन आणि सामाजिक सहसंबंध	१५	१
विभाग २. Module 2	सृजनशील लेखनाची व्याप्ती १. सृजनशील लेखनाची व्याप्ती २. सृजनशील लेखनाची प्रक्रिया ३. सृजनशील लेखनातील समस्या ४. सृजनशील लेखनाची वैशिष्ट्ये	१५	१
विभाग ३. Module 3	उपयोजनात्मक सृजनशील लेखन (खालील साहित्यप्रकारांचे लेखन करून घेणे अथवा लेखन प्रक्रिया समजून देणे) १. कविता लेखन २. कथा लेखन ३. ललित गद्य लेखन ४. नाटक लेखन	१५	१

विभाग ४. Module 4	सृजनशील लेखनप्रक्रियेतील घटक १. कथानक २. पात्ररचना ३. वातावरणनिर्मिती ४. निवेदन, वर्णन	१५	१
----------------------	--	----	---

संदर्भ:

१. साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया:- आनंद यादव
२. सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक:- विलास सारंग
३. यात्रा- अंतर्यात्रा:- वसंत आबाजी डहाके
४. वाचणाऱ्याची रोजनिशी:- सतीश काळसेकर
५. चित्र आणि चरित्रे: - व्यंकटेश माडगूळकर
६. सृजनात्मक लेखन:- आनंद पाटील
७. व्यक्तिरेखा:- य. दि. फडके
८. निवडक मुलाखती:- भालचंद्र नेमाडे

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका(Major Electives) क्र. १०.५ :
भाषिक आविष्काराची रूपे

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	भाषिक आविष्काराचे स्वरूप ज्ञात होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	भाषेची सृजनशील प्रक्रिया समजून घेणे.
CO 3	Apply / Application	कथनासाठी भाषा प्रभावी रीतीने वापरता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	भाषा आणि साहित्य यांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	भाषिक आविष्काराचे कलात्मकमूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	संवाद लेखन करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	भाषिक आविष्काराचे स्वरूप ज्ञात होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	भाषेची सृजनशील प्रक्रिया समजून घेतील.
CO 3	Apply / Application	कथनासाठी भाषा प्रभावी रीतीने वापरता येईल.
CO 4	Analyze/Analysis	भाषा आणि साहित्य यांचे विश्लेषण करता येईल.
CO 5	Evaluate/Evaluation	भाषिक आविष्काराचे कलात्मक मूल्यमापन करतील.
CO 6	Create/Synthesis	संवाद लेखन करू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	भाषिक आविष्कार (उपयोजनात्मक) १. भाषेची ओळख २. भाषिक व्यवहाराचे स्वरूप ३. भाषिक आविष्काराचे प्रकार ४. भाषेचे उपयोग	१५	१
विभाग २. Module 2	भाषेची सृजनशील प्रक्रिया १. भाषा आणि कलाविष्कार २. भाषा आणि दृकश्राव्यकला ३. भाषा आणि प्रयोगरूप कला ४. भाषा आणि साहित्यकला	१५	१
विभाग ३. Module 3	भाषा आणि साहित्य १. भाषा आणि साहित्य माध्यमविचार २. साहित्य भाषेचे आवाहकत्व ३. साहित्य भाषेचा शैलीविचार ४. वाचकाचा भाषाव्यवहार	१५	१
विभाग ४.	भाषा आणि कथन (साहित्यप्रकार)	१५	१

Module 4	१. भाषा आणि सांगण्याचा करार २. भाषा आणि भावविणे (काव्य) ३. भाषा आणि कथनात्मकता (कथा, कादंबरी) ४. भाषा आणि नाटयात्मकता (नाटक)		
----------	--	--	--

संदर्भ :

१. साहित्य सिद्धांत - रेने वेलेक - अनुवाद स.गं. मालशे
२. साहित्यप्रकार आणि अध्यापन - वा. ल. कुलकर्णी गौरवग्रंथ
३. वाङ्मय प्रकाराची संकल्पना - विजय निंबाळकर गौरवग्रंथ
४. सौंदर्य आणि साहित्य - बा. सी. मर्ढेकर
५. कला म्हणजे काय - साने गुरुजी
६. सौंदर्यमीमांसा - रा. भा. पाटणकर
७. साहित्य आणि इतर ललित कला - दु. का. संत
८. ललित वाङ्मयाच्या आकृतीबंधाची जडणघडण - कुलकर्णी
९. साहित्याची भाषा - भालचंद्र नेमाडे
१०. साहित्य आणि दृक्श्राव्य कला - वसंत आबाजी डहाके
११. समीक्षामीमांसा - गंगाधर पाटील

एम. ए. भाग १ मराठी (सत्र दुसरे)
अभ्यासपत्रिका (Major Electives) क्र. १०.६ :
तौलनिक साहित्याभ्यास

उद्दिष्टे :

Cos/ उद्दिष्टे	Level/स्तर	Objectives/उद्दिष्टे
CO 1	Remember/ Knowledge	तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप ज्ञात होणे.
CO 2	Understand/ Comprehension	तौलनिक अभ्यास संकल्पना समजणे.
CO 3	Apply / Application	तौलनिक साहित्याभ्यास पध्दतीवापरता येणे.
CO 4	Analyze/Analysis	तौलनिक साहित्य व इतर साहित्यांचे विश्लेषण करता येणे.
CO 5	Evaluate/Evaluation	तौलनिक साहित्यविचाराचे मूल्यमापन करणे.
CO 6	Create/Synthesis	भाषांतर करता येणे.

उद्दिष्टपूर्ती :

Cos/ उद्दिष्टपूर्ती	Level/स्तर	Outcomes/उद्दिष्टपूर्ती
CO 1	Remember/ Knowledge	तौलनिक साहित्याभ्यासाचे स्वरूप ज्ञात होईल.
CO 2	Understand/ Comprehension	तौलनिक अभ्यास संकल्पना समजेल.
CO 3	Apply / Application	तौलनिक साहित्याभ्यास पध्दती वापरू शकतील.
CO 4	Analyze/Analysis	तौलनिक साहित्य व इतर साहित्यांचे विश्लेषण करतील.
CO 5	Evaluate/Evaluation	तौलनिक साहित्यविचाराचे मूल्यमापन करू शकतील.
CO 6	Create/Synthesis	भाषांतर करू शकतील.

अभ्यासक्रम :

अ. क्र.	घटक	अध्यापन तासिका	श्रेयांक
विभाग १. Module 1	तौलनिक साहित्याभ्यास १. उद्गम आणि विकास २. तौलनिक साहित्याचे स्वरूप विशेष ३. तौलनिक साहित्याची व्याप्ती ४. तौलनिक साहित्याभ्यास पध्दती	१५	१
विभाग २. Module 2	तौलनिक अभ्यास संकल्पना १. प्रभाव २. प्रभव ३. भाषांतर ४. भाषांतराचे प्रकार	१५	१
विभाग ३. Module 3	तौलनिक साहित्य व इतर साहित्य १. विश्वसाहित्य २. राष्ट्रीय साहित्य ३. आंतरभारतीय साहित्य ४. प्रादेशिक बोलीतील साहित्य	१५	१
विभाग ४.	मराठीतील तौलनिक साहित्यविचार	१५	१

Module 4	१. वसंत बापट २. चंद्रशेखर जहागीरदार ३. आनंद पाटील ४. निशिकांत मिरजकर		
----------	---	--	--

संदर्भ :

१. भारतीय साहित्याची संकल्पना - द. दि. पुंडे
 २. तौलनिक साहित्याभ्यास : मूलतत्त्वे आणि दिशा - वसंत बापट, मौजप्रकाशन, मुंबई
 ३. तौलनिक साहित्य - निशिकांत मिरजकर
 ४. तौलनिक साहित्याभ्यास: नवे सिध्दांत आणि उपयोजन - आनंद पाटील,साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
 ५. तौलनिक साहित्याभ्यास: तत्त्वे आणि दिशा - म. द. हातकणंगलेकर
 ६. तौलनिक साहित्याभ्यास: तत्त्वे आणि दिशा – संपा. चंद्रशेखरजहागीरदार, सौरभ प्रकाशन, कोल्हापूर
-

मूल्यमापन स्वरूप

* अंतर्गत मूल्यमापन (चाचणी/ गृहपाठ/ चर्चासत्र)	२० गुण
* सत्र परीक्षा	८० गुण

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

प्रश्न १. योग्य पर्याय निवडा (वस्तुनिष्ठ प्रश्न) (प्रत्येकी एक गुण)	१६
प्रश्न २. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (सहा पैकी चार)	१६
प्रश्न ३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) (चार पैकी दोन)	१६
प्रश्न ४. खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (दीर्घोत्तरी प्रश्न) (दोन पैकी एक)	१६
प्रश्न ५. खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (एक)	१६

(टीप- प्रश्नपत्रिकांचे संच बनवताना उद्दिष्टे व उद्दिष्टपूर्ती लक्षात घ्यावी.
ब्लुम टेक्सॉनॉमीनुसार प्रश्नपत्रिकेचा स्तर ठेवावा.)
